

POMORSKO DOBRO I MORSKE LUKE

**Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra za pomorsko i općeprometno pravo**

ŠTO JE POMORSKO DOBRO?

- **OPĆE DOBRO** od interesa za RH, ima njezinu osobitu zaštitu a upotrebljava se ili koristi pod uvjetima i na način propisan Zakonom
- Pomorskim dobrom upravlja, vodi brigu o zaštiti i odgovara RH neposredno ili putem jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno jedinica lokalne samouprave

ŠTO JE POMORSKO DOBRO?

- Unutarnje morske vode (+ dno i podzemlje)
- Teritorijalno more (+ dno i podzemlje)
- Dio kopna koji je po svojoj prirodi namijenjen općoj uporabi ili je proglašen takvim, kao i sve što je s tim dijelom kopna trajno spojeno na površini ili ispod nje

ŠTO JE POMORSKO DOBRO?

Zakonska pretpostavka da je dio kopna
koji čini pomorsko dobro:

Morska obala;

Plaže;

Luke;

Ušća “morskih” rijeka;

Nasipi;

Kanali spojeni s morem;

Sprudovi;

Živa i neživa prirodna

Hridi;

bogatstva mora i

Grebeni;

podzemlja.

ŠTO JE POMORSKO DOBRO?

- Građevine i drugi objekti trajno povezani s pomorskim dobrom dio su pomorskog dobra (suprotno ZVDSP-u)
- **NA POMORSKOM DOBRU NE MOGU SE STJECATI STVARNA PRAVA PO BILO KOJOJ OSNOVI**
- Granicu pomorskog dobra utvrđuje Povjerenstvo za granice Ministarstva na prijedlog Županijskog povjerenstva za granice

VAŽNOST POMORSKOG DOBRA

- **Duljina obalne linije RH: 5835,3 km
(kopno 1777,3 km + otoci 4058 km)**
- **Neprocjenjivo nacionalno bogatstvo**
- **Gospodarski značaj (investicije, turizam)**
- **Potrebno je sustavno i jasno pravno uređenje pomorskog dobra**

PRAVNI IZVORI

- **Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (ZPDML)**

Stupio na snagu 15.10.2003. i mijenjan nekoliko puta

- **Do tada je materija bila uređena PZ1994.**
- **Podredni zakonski propisi**

PRAVNI IZVORI

Podzakonski propisi

- Uredba o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra
- Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru
- Uredba o postupku davanja koncesijskog odobrenja na pomorskom dobru
- Pravilnik o upisniku koncesija na pomorskom dobru
- Pravilnik o evidentiranju i obilježavanju pomorskog dobra
-

UPRAVLJANJE POMORSKIM DOBROM

- Što je upravljanje (ZPDML)?
Održavanje;
Unaprjeđenje;
Briga o zaštiti p.d. u općoj uporabi;
Posebna uporaba ili gospodarsko
korištenje temeljem koncesije ili
koncesijskog odobrenja.

VRSTE UPRAVLJANJA POMORSKIM DOBROM

- **Redovno** (zaštita i održavanje p.d. u općoj uporabi); nadležni: gradovi i općine
- **Izvanredno** (sanacija izvan luka uslijed izvanrednih događanja, prijedlog granice pomorskog dobra i njezina provedba); nadležne: županije

UPORABA I KORIŠTENJE POMORSKIM DOBROM

Uporaba:

- Opća (svatko se služi pomorskim dobrom u skladu s njegovom namjenom);
- Posebna (nije opća uporaba niti gospodarsko korištenje)

Gospodarsko korištenje (za gosp. djelatnosti, uz korištenje ili bez korištenja postojećih građevina, odnosno uz gradnju ili bez gradnje novih građevina)

POSEBNA UPORABA I GOSPODARSKO KORIŠTENJE

KONCESIJA (pravo kojim se dio pomorskog dobra djelomično ili potpuno isključuje iz opće uporabe i daje na:

- posebnu uporabu ili
- gospodarsko korištenje

pravnim osobama i fizičkim osobama registriranim za obavljanje obrta,
sukladno prostornim planovima

ETAPE KONCESIONIRANJA

- 1. Donošenje odluke o javnom prikupljanju ponuda radi dodjele koncesije**
- 2. Donošenje odluke o koncesiji nakon provedenog javnog prikupljanja ponuda**
- 3. Sklapanje ugovora o koncesiji**

KONCESIJE ZA GOSPODARSKO KORIŠTENJE

- Daju se na rok 5-99 godina
- Temelj: Odluka davatelja koncesije o javnom prikupljanju ponuda

KONCESIJE ZA GOSPODARSKO KORIŠTENJE

- Davatelj koncesije:
 1. Županijska skupština (prenosivo na grad/općinu) za koncesije do 20 godina, za gospodarsko korištenje i gradnju ili korištenje građevina važnih za županiju;
 2. Vlada RH, za koncesije do 50 godina, za gospodarsko korištenje uz gradnju građevina važnih za RH;
 3. Vlada RH uz suglasnost Sabora, za koncesije koje uključuju građenje objekata od važnosti za RH, trajanje preko 50 (do 99) godina

KONCESIJE ZA POSEBNU UPORABU

- **Gradnja objekata za obavljanje vjerskih, kulturnih, socijalnih, odgojnih, obrazovnih, znanstvenih, sportskih, humanitarnih - dakle neprofitnih djelatnosti, gradnja infrastrukture (struja, voda, telefonija, kanalizacija), objekti za obranu i unutarnje poslove**
 - **Daje se na zahtjev, na temelju odluke davatelja koncesije**
 - **Davatelji (ovisno o značaju):**
 - 1. Vlada**
 - 2. Županijska skupština**
 - 3. Općinsko ili gradsko vijeće**
- Rok koncesija: 5-99 godina**

KONCESIJE ZA GOSPODARSKO KORIŠTENJE I POSEBNU NAMJENU (postupak)

- Odluka o koncesiji - UPRAVNI AKT (javnopravni element instituta koncesije)
- Ugovor o koncesiji (sklapa se na osnovi odluke o koncesiji, izvor prava ugovornih strana (zakonom propisani dijelovi, imovinsko-pravni element instituta koncesije)
- Naknada o koncesiji (fiksni i varijabilni dio kod koncesija za gospodarsko korištenje, simbolično za koncesije za posebnu uporabu)

PRIJENOS KONCESIJE (POTKONCESIJA)

- Koncesija se može prenijeti u cijelosti ili dati dijelom u potkoncesiju u istom opsegu i pod istim uvjetima pod kojima je dana, uz suglasnost davatelja koncesije
- Ovlaštenik koncesije odgovara za korištenje ili posebnu uporabu pomorskog dobra od strane osoba s kojima je stupio u pravni odnos

ZALOG KONCESIJE

- Pravo založnog vjerovnika da sam koristi koncesiju, ako ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije, ili može pravo na koncesiju prenijeti na treću osobu koja ispunjava uvjete za ovlaštenika koncesije, uz suglasnost davatelja koncesije
- Nastaje (prestaje) upisom (brisanjem) u upisnik koncesija (javna knjiga pri Ministarstvu, odnosno pri nadležnom upravnom tijelu županije)

OPOZIV I ODUZIMANJE KONCESIJE

- Opoziv

Potpun ili djelomičan, kad to zahtijeva interes RH koji utvrđuje Sabor, uz naknadu ovlašteniku za izgrađene građevine (tržišna vrijednost u trenutku opoziva umanjena za amortizaciju)

OPOZIV I ODUZIMANJE KONCESIJE

- **Oduzimanje koncesije**

Iz Zakonom navedenih razloga koji se odnose na nepoštivanje ugovora o koncesiji i Zakona;

- **Raskid ugovora, nema naknade za ovlaštenika koncesije**

PRESTANAK KONCESIJE

- **Istek vremena**
- **Odreknuće ovlaštenika koncesije prije vremena određenog u odluci o koncesiji**
- **Smrt (prestanak postojanja) ovlaštenika ako nasljednici ne zatraže potvrdu koncesije u propisanom šestomjesečnom roku**
- **Oduzimanje od strane davatelja**
- **Sporazumni raskid**

KONCESIJSKO ODOBRENJE

- Za djelatnosti koje ne isključuju niti ograničavaju opću uporabu (kiosci, štandovi, ležaljke, suncobrani)
- Daje se pravnim osobama ili fizičkim osobama registriranim za obavljanje obrta
- Na rok od najviše 5 godina
- Davatelj: Vijeće za koncesijska odobrenja koje imenuje gradsko/ općinsko vijeće
- Na odluku moguća žalba Ministarstvu

MORSKE LUKE

MORSKA LUKA = morski i s morem neposredno povezani kopneni prostor s izgrađenim i neizgrađenim obalama, lukobranima, uređajima, postrojenjima i drugim objektima namijenjenim za pristajanje, sidrenje i zaštitu brodova, jahti i brodica, ukrcaj i iskrcaj putnika i robe, uskladištenje i drugo manipuliranje robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe te ostale gospodarske djelatnosti koje su s tim djelatnostima u međusobnoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj vezi

MORSKE LUKE - PODJELA

1. Luke otvorene za javni promet;
2. Luke posebne namjene (u posebnoj uporabi pravnih ili fizičkih osoba - nautički turizam, industrijska luka, brodogradilišna luka, ribarska luka)

LUKE OTVORENE ZA JAVNI PROMET

- 1a Luke od osobitog međunarodnog gospodarskog interesa za RH (Rijeka, Ploče, Dubrovnik, Zadar, Split, Šibenik)
- 1b Luke županijskog značaja
- 1c Luke lokalnog značaja

KONCESIJE U “OTVORENIM” LUKAMA OD OSOBITOG (MEĐUNARODNOG) INTERESA RH

- Radi obavljanja lučkih djelatnosti (privez i odvez brodova, jahti, brodica i plutajućih objekata; manipulacija teretom, ukrcaj i iskrcaj putnika i vozila),
- Uz korištenje ili bez korištenja postojeće podgradnje i nadgradnje te uz ili bez gradnje novih objekata

KONCESIJE U “OTVORENIM” LUKAMA

- Koncesije za obavljanje lučkih i drugih djelatnosti bez gradnje novih ili korištenja postojećih objekata:
- Davatelj: Lučka uprava
 1. Na temelju zahtjeva,
 2. Na rok do 10 godina

KONCESIJE U “OTVORENIM” LUKAMA

- Koncesije za obavljanje lučkih i drugih djelatnosti uz gradnju novih ili uz korištenje postojećih objekata
- Davatelj: Lučka uprava (koja vodi upisnik koncesija u lukama)
 1. Na temelju javnog prikupljanja ponuda
 2. Na rok od najviše 99 godina (30-50 g. suglasnost Vlade; preko 50 g. suglasnost Sabora)

KONCESIJE U LUKAMA POSEBNE NAMJENE

2a Luke od županijskog značaja

Davatelj: Županijska skupština, na rok do
20 godina

2b Luke od značaja za RH

Davatelj: Vlada, na rok do 50 godina, a
preko 50 godina, uz suglasnost Sabora

Ovlaštenik koncesije u sportskoj luci može
biti samo sportska udruga (zabrana dobiti)

POMORSKO DOBRO – OTVORENA PITANJA

- 1994. Pomorski zakonik

Čl. 1053.

Stupanjem na snagu PZ-a prestaje važiti Zakon o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima u dijelu u kojem se odnosi na pomorsko dobro

Čl. 1054.

Odgođena primjena odredaba PZ1994 o pomorskom dobru do stupanja na snagu Zakona o morskim lukama

Pravna praznina od 22.3. do 26.listopada 1994. Kada su stupile na snagu izmjene PZ-a kojima je brisan čl. 1054.

PRETVORBA DRUŠTVENOG VLASNIŠTVA –

POMORSKO DOBRO POSTALO DIJELOM

(TEMELJNOG) KAPITALA TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

POMORSKO DOBRO – OTVORENA PITANJA

- **Evidencija pomorskog dobra**

Čl. 15. ZPDML – u zemljišnim knjigama pri općinskim sudovima
Prijedlog za upis podnosi Državno odvjetništvo na temelju rješenja o određivanju granica pomorskog dobra što određuje Povjerenstvo za granice MMPI-a

Čl. 7. ZPDML – *Koncesija se može dati nakon što je utvrđena granica pomorskog dobra i provedena u zemljišnim knjigama*

U katastar i zemljišne knjige provedeno oko 10% ukupne obale!!! –
blokada investiranja u pomorsko dobro

POMORSKO DOBRO – OTVORENA PITANJA

- **ZPDML – konačni tekst je nastao nakon desetak konceptualno potpuno različitih Prijedloga Zakona od strane Ministarstva**
- **ZPDML nije riješio brojna otvorena pitanja, nije doveo do porasta investicija povezanih s održivim iskorištavanjem pomorskog dobra**
- **Najnoviji Prijedlog ZPDML-a, koji je sačinilo Ministarstvo, pripremao se desetak godina i naišao je na brojne kritike stručne i druge javnosti tijekom javne rasprave**
- **Potrebno je donijeti novi ZPDML što prije radi hitnog usklađivanja sa Zakonom o koncesijama, Zakonom o javnoj nabavi, Zakonom o javno-privatnom partnerstvu ...**
- **NEDOSTATAK STRATEGIJE OKO POMORSKOG DOBRA KOJU MORA UTVRDITI SABOR I KOJA ĆE BITI PODLOGA ZA IZRADU NOVOGA ZAKONA**